

1718, 9

12
19

S. D. G.

DISSERTATIO INAUGURALIS JURIDICA;
DE

JURE JURANDO LITIS DECISORIO JUDICIALI,

QVAM
DIVINA AUXILIANTE GRATIA,
ET

*AMPLISSIMÆ FACULTATIS JURIDICÆ,
IN ILLUSTRIS AC PERANTIOVA ACADEMIA ELE-
CTORALI GERANA AUTORITATE ET CONSENSU,
SUB PRÆSIDIO*

VIRI PRÆNOBILISSIMI ET CONSULTISSIMI
**DN. JOHANNIS HENRICI
MEIERI,**

JCTI,

ET ELECTORAT. HUYATIS REGIM. CONSILIARII, JUDICII PROVINCIAL.
ASSESSORIS PRIMARII, PROFESSOR. PUBL. DECRETALIUM, NEC NON
FACULT. JURID. SENIORIS ET P. T. DECANI,
DOMINI PROMOTORIS OMNI OBSERVANTIA DEVENERANDI,

PRO LICENTIA

*SUMMOS IN UTROQUE JURE
HONORES ET PRIVILEGIA DOCTORALIA
RITE CONSEQUENDI,*

CHRISTOPH FRIEDRICH CHEMNITIUS,

LÜBNIZENS. SAXO,
ET JUR. PRACT. BELZIGIENSIS,
PUBLICÆ AC SOLENNI ERUDITORUM DISCEPTATIONI,

In Auditorio Jctorum Majori exponet,
AD DIEM XXV. FEBRUAR. ANNO MDCC XVIII.

HORIS CONSVETIS.

ERFORDIÆ, Typis JOH. HENRICI GROSCHII, Acad, Typogr.

I. N. D. N. J. C.

DISSERTATIO JURIDICA INAUGURALIS:

DE

JURE JURANDO LITIS DECISORIO
JUDICIALI.

Thesis I.

Um secundum Pauli Jcti effatum
in *L. 25. ff. de Liberat. leg.* plenius
& sæpius attingenda sint, quæ
quotidiana sunt, actum agere
non videbor, quod præsentem
juris articulum DE JURE JU-
RANDO LITIS DECISORIO

*Utilitas ju-
ramenti litis
decisorii ju-
dicialis.*

JUDICIALI, pro Inauguralis Dissertationis themate
elaborandum susceperim; Tametsi enim hæc mate-
ria infinitis penè Jctorum & Interpretum scriptis ita
sit illustrata, ut nihil in eis ferè desiderari possit, ob
insignem tamen, quam forenses inter disceptationes
quotidie præstat, utilitatem, ad proponendum hoc
argumentum motus fui; Neque enim ulla prope lis
est, in qua juramentum hoc sibi locum non vindi-

A 2

cet,

cet, neque id mirum; Nam auctore Gajo Jcto in *L. 1. ff. de jurejur.* maximum remedium expediendarum litium in usum venit jurisjurandi religio, ut veritas, quæ humano ingenio erui non potest, ad DEUM rerum omnium conscium referatur, eoque teste & iudice obscura & dubia explicentur. Wesenbec. *ad ff. d. 1. n. 4.*

Theſis II.

*Juramenti
Etymologia.*

Jusjurandum autem, quod alio nomine juramentum & subinde Sacramentum, *L. 12. C. de reb. credit.* item religio appellatur in *L. 24. § 2r. ff. de jurej.* primam originem trahit à *jure & jurando*, quasi id super quo juratur, juris instar obliget, & ad præstationem adstringat, vel quia id, quod Divino firmatur testimonio, quasi jure suo pro vero habendum fit, & inviolabiliter servandum, *L. 2. C. de reb. Cred.* cum DEUS testis sit infallibilis. Covarr. in *Cap. quamvis. de pact. in 6to in princ. n. 3.* Zæf. *ad ff. de jurejurand. n. 1.*

Theſis III.

*Definitio ju-
risjurandi
in genere.*

In definiendo juramento in genere non satis conveniunt Interpretes, quorum tamen dissensum in concordiam facile redigi posse existimo, si inter gentium & Christianorum usum distinxerimus, ex usu enim gentium, cum Cicerone *L. 3. offic. C. 29.* rectè definitur, quod sit *affirmatio religiosa*. Nam quoties aliquid promitto vel assero adjectâ mentione rei mihi sacræ, sanctæ vel religiosæ, & ejus metu à violatione fidei vel veritatis deterreri possum, toties in genere ex moribus gentium dicitur juramentum, & hoc

hoc æque per DEUM ac per creaturas fieri potest, uti etiam constat ex textibus juris Romani, in quibus de juramentis per DEUM, genium Principis, salutem liberorum, vel propriam, aut per animam fit mentio. *L. 2. C. de reb. credit. L. 3. 4. §. 5. L. 13. §. fin. ff. de jurejur.* Nam qui per Principem jurat, in casum violatæ fidei Principis vindictam implorat, qui per salutem liberorum, precatur hoc ipso, ut filiis malè sit, & ut privetur eorum solatio; qui per animam, precatur ut animæ, cujus cura homini maximè religiosa esse debet, malè sit. Verùm cum in foris nostris potissimum ex usu Christianorum pro juramento propriè tali non habeatur, quod extra nomen DEI præstatur, inde juxta hunc morem non aliter definitur, quam quod sit enunciatio cum Divino testimonio prolata. *Zæl. ad ff. d. t. nro. 1.* vel pleniùs dici poterit, quod sit *actus religiosus, quò quis in alicujus enuntiationis majorem fidem DEUM tanquam ultorem perfidie invocat.* *Lauterbach. Colleg. Theor. pract. §. 3. d. t.* five ut *Struvius S. I. C. Exerc. X. Th. 2.* ait: est religiosa alicujus rei adseveratio per invocationem DEI in testem.

Thefis IV.

Postularet nunc ordo, jusjurandum, quod in suo conceptu universali & summario perlustravimus, etiam in speciebus, quarum non minimus sese undique offert numerus, juxta divisionis regulas, latius examinare, verùm quia res ista in angustiis hinc pagellis, ad quas præsentem dissertationem constringere animus est, neutiquam comprehendi po-

tuit, & ab instituti ratione nimium quantum evagari necesse fuisset, inde reliquis juramentorum speciebus aliisque quaestionibus praeliminaribus, de quibus Interpretes communiter ad *Lit. de jurejur. l. 1. ff. & Cod. de reb. credit.* fusius agunt, nunc praetermissis, ut propius ad scopum propositum accedam, ad illud quod in specie Juramentum litis decisorium nuncupari consuevit, transitum facio.

Thesis V.

Definitio & divisio jurisjurandi litis decisorii in specie.

Est autem juramentum litis decisorium in genere, quo quis directio litis decidendae causa intentionem suam veram esse asseverat. *L. 1. ff. de jurejur.* Aliud defertur a iudice propter inopiam probationis *L. 3. C. de reb. cred.* in causis dubiis. *L. 31. ff. de jurejur.* quod necessarium & suppletorium audit, cum scilicet iudex illud, uni ex litigatoribus ad imperfectam intentionis suae probationem confirmandam & supplendam defert. *Vinn. Lib. 1. select. quest. Cap. 43.* aliud defertur a partibus vel extra iudicium vel in iudicio, *Bachov. ad Trent. V. 1. D. 21. th. 6.* illud vocatur voluntarium, *rubr. ff. d. t.* sive conventionale, quia per modum conventionis a parte, parti extra iudicium defertur & suscipitur, sub ea conditione, quod deferens velit ab ulteriori processu abstinere, & juramento stare, si praestiterit. *L. 17. princ. ff. d. t.* Hoc in specie dicitur *juramentum litis decisorium judiciale*, quod scilicet a parte parti in iudicio, iudice comprobante, directio litis decidendae gratia defertur, *L. 12. pr. & §. 1. Cod. de reb. cred.* nominatur autem judiciale, tum a loco, in quo defertur, tum a iudice, qui delatum approbat,

approbat, & eum cui delatum est, vel jurare, vel referre, vel solvere cogit. *L. 34 §. 6 & 7. ff. de jurejur.*
 Et vindicat sibi plerumque locum, quando in emergenti controversia facti cujusdam aut causæ dubiæ probatio requiritur, de quo intra in dissertationis Thes. pluribus agetur.

Thefis VI.

Illud tamen hic obiter inquirendum, utrum *Utrum juramentum* juramentum judiciale inter probationis species collocandum sit? Negativam amplectitur. Hunn. *ad Tr. judiciale sit* *Vol. 2. disp. 4. th. 1. lit. F. ex L. 30. & 31. ff. de jurejur.* *species probationis?* Verum etsi juramentum certo respectu à natura aliarum probationum desectat, aliæ enim probationes ab eo peragenda & præstandæ, cui onus probandi incumbit, juramentum autem non is, cui probatio incumbit, sed alter cui defertur præstat, & exinde ab effectu aliarum probationum in nonnullis degenerat, quod patet ex decisione *d. Legis 30. princ. ff. de jurejur.* quatenus tamen ex ratione juris onus hoc modo probandi alteri imponere licet, juramentum probationis species non malè appellatur. vid. Bachov. *ad Tr. V. 2. disp. 4. Th. 1. lit. F.* unde de jure communi verissimum est, posse actorem, cui etiam per sententiam probatio injuncta, ad juramenti delationem confugere. *Mev. Part. 4. Dec. 6. Stryk. Introduc. ad Prax. forens. Cap. 20. §. 1.*

Thefis VII.

Causa efficiens jurisjurandi judicialis vel remota vel proxima est; Remota est jus prætorium, de hoc siquidem iurejurando vel maxime conceptum *Causa efficiens jurisjurandi judicialis remota & proxima.* videtur.

videtur prætoris Edictum de jurando, ita namque verba Edicti habent: *Si is cum quo agatur conditione delatà juraverit. L. 3. pr. ff. de jurejur. L. 34. §. 6. ff. cod.* Proxima estis, qui hoc jusjurandum defert, & is cui defertur, quive delatum præstat. Deferre autem juramentum judiciale potest non Actor duntaxat, sed & Reus, qui de re controversa disponendi & transigendi habent potestatem, facultas enim deferendi hoc juramentum, dependet ex libertate res suas administrandi. Zanger. *de Except. p. 3. C. 16. n. 37.* & seqq. hinc in specie deferre potest hoc juramentum Dominus habens rerum suarum administrationem, item tutor & Curator deficientibus aliis probationibus, postulante pupulli utilitate *L. 35. ff. d. t.* imo & procurator poterit, si scilicet aut univerforum bonorum administrationem sustineat, aut si id ipsum nominatim mandatum sit, aut si in rem suam procurator sit, *L. 17. §. f. ff. cod.* alias non potest. *L. 18. §. 19. ff. cod.* Econtra juramentum hoc deferre non potest pupillus sine tutoris autoritate, minor, prodigus, furiosus, mente captus & similes, sine curatorum consensu, quia rerum suarum & in lite disponendi arbitrium non habent, *L. 35. §. 1. ff. d. t.* illud etiam speciale est jure Saxonico, quod mulier ibidem per se juramentum judiciale deferre nequeat, nisi id fiat cum autoritate curatoris in litem; Et licet alias tutori vel curatori minoris id non sit prohibitum de jure communi, ut supra dictum, Curator tamen mulieris ad litem in foro saxonico solus illud deferre non potest. Carpzov. *P. 1. Const. 12. def. 38.*

Thefis IIX.

Illud inter DD. controverti video, an etiam Actor, qui penitus nihil probavit, hoc juramentum judiciale reo deferre poſſit? Et quanquam in foro Saxonico licere, dubium non ſuperſit, eo quod jure manifefto ſancitum reperiatur: *Ord. Proc. jud. Elect. Saxon. tit 18. in princ. verſ.* Wenn er gleich keinen Schein ac. de jure tamen Romano non omnes hac in parte conſentiunt; Mihi tamen veriffimum videtur in præſenti quæſtione, juſ commune à jure Saxonico non diſcrepare, & juramentum omnino ab eo, qui nihil adhuc probavit, deferri poſſe, tum quia id exigit litium dirimendarum favor, tum quia quod conqueratur, adverſarius non habet, qui in propria cauſa judex conſtituitur; pro hac ſententia etiam eſt textus manifefus in *L. 35. pr. ff. de jurejur.* ubi tutor omnibus aliis probationibus deficientibus deferens juramentum, dicitur audiendus, *item L. fin. Cod. de fideicommiſſ.* ubi nulla præmiſſa probatione juramentum tamen rectè deferitur. Hartm. Piſtor *part. 4. q. 13. n. 1. & 16.* Weſenbec. *in parat. ff. de jurejurand. n. 9. Zæſ. ibid. n. 34.* Carpzov. *p. 1. c. 12. def. 2.* & plures *ibid.* allegati. Diſſentiunt tamen alii & negativam tenent, inter quos præter citatos apud Carpzov. *d. l.* ſunt Maſcard. *de probat. Vol. 2. Concluſ. 957. no. 7.* Menoch. *de præſumption. q. 81. no. 2.* Bart. Bald. & Salicet. in *L. 3. Cod. de rebus cred.* & plures alii. Fundant autem Negativam ſuam potiſſimum in *L. 4. Cod. de edend.* ex qua deducitur hæc regula, quod actore non probante reus ſit abſolvendus, eſſi nihil præſtiterit, ut etiam

Actor, qui nihil probavit, id deferre poſſe.

B

iam

iam videatur absolvendus, etsi non juraverit. Verum respondetur, actorem satis probare hoc ipso, dum juramentum defert, nam ea delatio actori ita tributa, ut si adversarius sine causa recusaverit præstare, statim ea res cedat pro justa probatione. Præjudicia hanc in rem videantur apud *Carpz. dict. Definit. 2.*

Thefis IX.

Aktor probationem captam desere, & ad juramentum confugere potest.

Illud etiam passim obtinuit, posse Actorem ut aliam probationem jam susceperit, eam deserre, & ad juramenti delationem confugere, undè *Dr. Stryk. in Introd. ad Prax. C. 20. §. 2.* cautelam pro actore tradit, ut si subolfecerit, testes pro ipso non deposuisse, protestetur contra attestatorum publicationem & reo deferat jusjurandum; atque ita quoque decedit *Mevius. P. 4. Dec. 5.* pro qua opinione elegantissimum deduci potest argumentum ex *L. ii. Cod. de reb. cred.* à contrario sensu, eò ipso enim, dum eò tantum in casu, quo delato semel juramento & revocato, actor alias probationes in se suscepit, ei recursus ad delationem juramenti semel revocati denegatur, fortissimè inde evincitur, hoc ipsi in alio casu concessum esse, ubi nimirum ab initio statim alias probationes aggressus fuerat, Cum inclusio unius sit exclusio alterius. consentiunt *Zœf. ad ff. de jurejur. n. 35. & 36. Bachov. Vol. 1. D. 21. Th. 9. lit. C. vers. imo etiamsi.* Verum hæc practica Jure Saxonico non procedit, postquam ibi receptum, ut si quis hoc juramento uti velit, illud in principio litis sive ante litem contestatam ac præstitam guaran-

Sed non jure Saxon.

guarandam deferre debeat, adeo ut si alterutrum ex his factum, via ad juramentum sit præclusa, per *Ord. Proc. Jud. tit. 18. in Princ. Hartm. Pistor. Part. 4. q. 22. n. 7.* in tantum ut nec ipsi profit protestatio, nec reservatio juramenti hoc casu aliquid operetur; Licet aliàs de jure communi tam in principio quàm in medio litis & ulterius juramentum licitè deferatur. *L. 12. pr. C. de reb. cred. & jurejurand. Czv. P. 1. Const. 12. def. 1.*

Thesis X.

Utut autem jure communi auctori alias probationes cœptas deferere, & ad juramentum recurrere, nec non jure Saxonico ante litis contestationem illud deferre liceat, ad alias tamen probationes sese offerre & simul juramentum exigere, adeoque modo utroque delatione nempe juramenti & probatione alia, simul & conjunctim experiri, auctori neutro jure concessum est, quod tamen limitandum, si libellus diversos & distinctos contineat articulos, quin enim tunc super uno deferre liceat juramentum, etiamsi super aliis alia suscipiatur probatio, dubitandum non est. *Carpzov. d. Const. 12. def. 29. & Proc. Tit. 11 art. 1. n. 30.* Hoc dictum de Actore, quod post litem contestatam ei delatio juramenti jure Saxonico non competat, ad reum non pertinet, nam ei tam de jure communi quàm Saxon. etiam post litem contestatam super exceptionibus permittitur juramenti delatio, *Zanger. de Except. P. 2. C. 21 n. 74. Berlich P. 1. C. 29. n. 61.* quod tamen iterum de jure Saxon. limitat *Carpzov. process. tit. 11. art. 1. n. 118. & p. 1. C. 12. def. 33.*

Actor non potest super eodem articulo juramentum deferre, & alias probationes offerre.

*Infamis &
perjurus non
potest deferre
juramentum
judiciale.*

Ratio.

Objectio.

Responsio.

Utrum vero infamis vel perjurus alicui juramentum judiciale deferre possit? non sine controversia relinquitur; Affirmativam amplexi sunt Bachov. *V. 1. D. 21. Th. 9. lit. a.* Franzk. *ad ff. de jurejurand. n. 118.* Lauterbach. *Colleg. Theor. pract. cod. tit. §. 63.* & in *Compend. ibid. Brunnemann. de Proc. Civ. C. 23. n. 4.* Mart. *Proc. tit. 18. n. 1. n. 21.* & plures ab his relati. Verius tamen mihi videtur contrarium, talem scilicet infamem vel perjurum juramentum deferre non posse. Ratio est, quia Prætor delationem juramenti permittit sub conditione referendi, *L. 34 §. 7. ff. de jurejur.* nec præcisè cogit eum, cui delatum est, jurare, quia jus referendi habet; Atqui infami & perjuro referri non potest, quia tales ad jurandum non admittuntur, ergo nec deferre possunt, quia aliàs suo scelere & delicto, alteri, cui juramentum deferunt, jus ex lege quæsitum auferrent, quod jura neutiquam permittunt. Nec *obstat* dissentientium argumentum, quod relationis impedimentum non statim impediatur delationem, exemplo *L. 11. §. fin. ff. de act. rer. amot.* & quod multi dentur casus, ubi juramentum licitè defertur, & tamen referri nequit. Nam Resp. verum id esse, si impedimentum relationis se non teneat ex parte delicti alterius, secus autem, si propter delictum deferentis referri nequeat, ne aliàs factò & delicto alterius, conditio alicujus deterior reddatur & jus quæsitum auferatur. Atque hæc sententia præter alios defensores habet Carpzov. *P. 1. C. 14. Def. 6. & Process. tit. 11. art. 1. n. 87.* Setser. *L. 4. C. 8.*

C. 8. n. 12. Struv. *Exerc. 17. thes. 35. in fin.* illud tamen exinde spontè sequi videtur, infamem & perjurum iis in casibus, quibus relatio cessat, juramentum deferre posse, præsertim cum ibi decisionis nostræ ratio cesset, nec relatio factò alterius impediatur. Coccej. *in jur. Controvers. de jurejurand. qu. 33. in fin.*

Thefis XII.

Videndum nunc, quibus jusjurandum judicialè deferri possit; Et quidem in genere deferri potest omnibus, cum quibus est controversia, qui aliquem rei controversæ intellectum habent, cujuscunque sint sexus, ætatis aut conditionis, L. 20. § sequ. ff. de jurejur. adeò ut pupillis etiam deferri possit, L. 26. ff. eod. quia sibi imputare debet, qui à religione puerili jus suum suspendit. Nec obstat, quod in L. 34. §. 2. ff. eod. dicatur, pupillo non deferri jusjurandum. Nam responderetur cum Carpzoy. P. 1. Const. 12. Def. 42. & Hubero *in posit. contr. ad ff. de jurejur. §. 16.* hoc intelligendum esse, quod ipsi deferri non possit jusjurandum ad hunc scilicet effectum, ut vel jurare vel referre cogatur, si enim de facto illud volens susceperit ac juraverit, custodiri debet jusjurandum. d. l. 26. ff. de jurejur. Quæ explicatio d. L. obstantis 34. §. 2. ff. eod. quanquam non placeat Dno Thomasio *in Schol. suis ad Huberum d. l. eo quod in L. 4. pr. ff. de in lit. jur.* expressè dicatur, pupillum nec volentem ad juramentum admitti; Nescio tamen, an non injuriam hic Thomasio Hubero faciat. Nam d. L. 4. loquitur de jurejurando in litem, cujus longè alia est ratio, quam jurisjurandi judicialis à parte parti delati, de quo

Cui juramentum judicialè deferri possit.

Etiã pupillis deferri potest, sub distinctione tamen.

quo hoc loco quæritur; Jusjurandum enim in litem defertur à iudice & præstat contra invitum, unde merito ab eo pupillus repellitur; Alterum autem juramentum defertur à parte ex liberâ voluntate & præstat contra volentem, sibi imputaturum, quod stultus causæ suæ decisionem pupilli arbitrio commiserit. Quod rectè observavit Excellentissimus Dnus Bergerus in *Lectiõibus suis privat. ad Huberum d. l.*

Thefis XIII.

Si pupillo delatum sit, expectatur usque ad annos pubertatis.

Cùm dictum sit in thesi præcedenti, pupillum, cui delatum sit juramentum ad id præstandum cogi non posse, videri posset delationem talem pupillo factam inutilem esse, eo quod vis juramenti judicialis in eo consistat, ut is à quo exigitur, jurare cogatur. *L. 34. §. 5. ff. de jurejur.* verum res ita se habet, quando pupillo juramentum defertur, is vel suscipere, vel referre vel conscientiam suam probationibus defendere cogitur, ita tamen, ut, si suscipere velit, ad ejus præstationem ante annos pubertatis non compellatur; Tantis per ergo differenda est præstatio juramenti, donec is, cui defertur juramentum, pubes factus fuerit; Nam nec tutores, ut nomine pupilli jurent, cogendi sunt. *Carpz. P. 1. C. 12. def. 42.* Quamquam jure communi, si adversarius consentiat, volentes ad jurandum admitti posse videantur, *arg. L. 4. ff. de in lit. jur. L. 9 §. 6. L. ult. §. 2. ff. de jurejurando.*

Procurator volente adversario ad jurandum admittitur,

do. ex quibus textibus patet etiam per procuratorem præstari posse, si ei ab adversario deferatur; Nam aliàs non solum jure Saxonico, utpote ubi nullum nequidem calumniæ juramentum per procuratorem qualicumque

cunque etiam mandato instructus sit, licite præstatur, *secus eo in-*
vito.
 per *Ord. proc. tit. 18. §. 10* adeo ut nec personas illustres
 hic exceptas velit *Czv. proc. tit. 11. art. 22. n. 33. & P. 1.*
C. 12. def. 39. excepto saltem juramento fidelitatis &
 homagii. *Berlich. P. 1. concl. 34 n. 26 & seq.* Verum
 etiam jure communi per procuratorem juramentum
 Litis decisorium præstari non potest, quia jusjuran-
 dum est quid personalissimum, cujusmodi quæ sunt,
 per inter mediam personam præstari nequeunt. *L. 12*
§. 4. C. de R. C. Stryk. Uf. mod. de jurejur. §. 27.

Thesis XIV.

Formula seu modus sub quo defertur jusjuran-
 dum judiciale duplex est; Primus, quo res cotrover-
 sa committitur alicujus conscientie tantum: Wenn
 die Klage ihm allein ins Gewissen geschoben wird, & secun-
 dus est, quo factum controversum committitur ali-
 cujus conscientie, notitie & scientie simul: Wenn
 ihm die Klage nicht allein ins Gewissen / sondern auch in
 seine Wissenschaft und Wohlbewust gestellt wird. Quæ
 distinctio effectu non caret, priori siquidem casu de
 veritate juratur, & consequenter locum tantum habet
 in factis propriis, de quorum veritate præcisè hic
 jurandum, scilicet quod certò sciat, rem ita se habe-
 re; Neque tunc etiam juramentum hoc adversarius
 declinare poterit, cum id propriè referatur ad factum
 suum, cujus scientiam exactam habere debet. At
 posteriori casu juratur duntaxat de credulitate & no-
 titia, quod scilicet jurans credat & probabiliter sciat
 hoc vel illud verum esse, inde etiam potissimum lo-
 cum habet in factis alienis, habet enim jurans facti
 alieni

*Duplex est
 jusjurandum
 judiciale de-
 ferendi mo-
 dus.*

*Ratio hujus
 diversi modi.*

alieni probabilem ignorantiam, ut propterea soli alicujus conscientia factum alienum nequeat committi. (Es kann *super facto alieno* die Klage ins Gewissen allein nicht geschoben werden) sed de crudelitate jurare sufficiat. *L. 11. §. 1. ff. rer. amotar.* Berlich. *P. 1. concl. 55. n. 18. Czv. d. C. 12. def. 40. & seq.* Lauterbach. *Colleg. de iurejur. §. 66.*

Theſis XV.

*In quibus
causis deferri
possit jus
jurandum
judiciale.*

*Habet locum
in causis fa-
mosis.*

Materia seu objectum iurisjurandi judicialis est res controversa & quidem regulariter nullum est privatae controversiae genus quod ad patrimonium spectat, & a cujusque arbitrio pender. super quo deferri aut praestari non possit: *quacunque enim actione quis conveniatur, si juraverit, proficiet ei jusjurandum sive in personam, sive in rem, sive in factum sive poenali actione, vel quavis alia agatur, sive de interdicto.* Textus in *L. 3. §. 1. & 2. ff. de iurejur.* Imo & in causis famosis illud locum habebit, *L. 9. §. 2. ff. eod. confer. L. 13. §. 2. L. 28 §. 5. & seq. ff. eod. L. 6. §. 4. ff. de his qui not. infam. L. 52. §. 27. ff. de furt. ex quibus Legibus eo minus dubii remanet, conditione furtiva agentem posse reo deferre juramentum, cessante in conditionibus infamia. L. 36. ff. de O. & A. nec non in causa depositi ob dolum depositarii intentata. arg. *L. 10. C. de R. C.* In Saxoniam quidem plerique in famosis causis, ubi dolus arguitur, juramentum non admittunt, Berlich. *P. 1. C. 21. n. 57. Carpzv. P. 1. C. 12 d. 31.* contrarium tamen postea recte adstruxit Carpzv. *Proc. tit. 11. a. 1. n. 38. & p. 3. Dec. 231.* Monet tamen Excell. Dn. Bergerus in *lect. privat. ad Huber. supra citato l. ad n. 19.* si in causa famo-
sa*

sa alicui deferatur juramentum, eum ab actore non debere exigere juramentum calumniæ, nam si defrens juravit de calumnia, deinceps a reo ob præstitum juramentum absoluto, eum non posse injuriam conveniri, id tamen fieri posse, si deferens de calumnia non juraverit.

Thesis XVI.

Unde pronum est consequi, etiam in actione injuriarum civiliter ad æstimationem vel recantationem seu palinodiam intentatâ delationem juramenti permitti, L. 5. §. 8. L. 11. §. 1 ff. de injur. quia utraque actio civilis est & privata. Ab hac sententia quidem recedit Carpzov. L. 4. Resp. 44. n. 25. ex sequentibus rationibus: (1.) quia licet propriè actio criminalis non sit, tamen cum ad graviolem pœnam deveniri possit, propter incertum eventum non male inter causas capitales recenferi indeque juramento locum non esse putat. (2.) quia iniquissimum ipsi videtur, honestum virum ad delationem levissimi hominis jurare vel famæ periculum subire debere, (3.) quia in causis criminalibus probatio lucem meridiana clarior requiritur, juramenti autem delatio est tantum subsidiaria & potius probationis exoneratio, eamque sententiam (4.) pluribus auctoritatibus adstruit. Verum omnes hæ rationes non tanti sunt momenti, ut ad calculum illis addendum movere quenquam valeant. Nam ad 1.) respondetur, nulla ratione actionem ad palinodiam criminalem esse, utpote cum ea nequidem agatur ad pœnam, sed sit rei persecutoria & agatur ad nudam injuriæ

Etiam in actione injuriarum deferri potest juram.

Rationes dissensionis Carpzovii allegantur & removentur.

juriae recantationem & ad famæ quasi ablatae restitutionem. Ad 2.) nulla hic subest iniquitas, nam ordinem processus absque respectu personæ observare oportet. Ad 3.) Actionem hanc non pertinere ad causas criminales. Neque 4.) auctoritatibus, sed legibus hic pugnandum, quanquam nec illæ nostræ sententiæ desint Excell. Dn. Berger. *ad Compend. Lauterbach. de Jurejur. p. 197.* Müller. *ad Struv. eod. t. §. 39.* Dn. Stryk. *in Us. mod. cod. tit. §. 29.* Si vero criminaliter agatur certum est, delationem juramenti non habere locum ob rationem *L. ult. C. de probat.*

Thesis XVII.

*In Processu
executivo lo-
cum non ha-
bet juramen-
ti delatio.*

An autem reus ex instrumento guarentigionato & liquido ad recognoscendum conventus, super exceptione solutionis vel compensationis, apochâ destitutus, deferre possit juramentum? in foris Saxoniae subinde disputatum fuit. Communiter tamen ibi negatur, ob rationem, quod delatio juramenti sit species probationis ordinariæ, inde impedire non debeat processum executivum, addunt etiam hanc rationem, quod per juramenti delationem probatio non fiat incontinenti, quod tamen in Processu executivo necessarium. Carpzov. *Proc. tit. 12. art. 4. n. 20.* Quamvis autem hæ rationes parum concludant, cum nulla expeditior sit via probandi, quam si exceptionem adversarii conscientiae committam, nec executio ita sistatur, nisi per solam actoris moram, hoc juramentum præstare nolentis, attamen praxis negativa in Saxoniam satis confirmata, ut contra illam frustra hodie disputetur, remittitur proinde

de reus cum ejusmodi exceptionibus ad reconventionem. Philippi ad *Decis. Elect. 2. observ. 3.* Nicolai in *Proc. Sax. P. 3. C. 12. n. 2.* Carpz. *P. 1. C. 8. d. 15. § C. 12. d. 35. § 36.* Contrarium de Jure communitate defendit Coccej in *Jure Controvers. de Jurejur. q. 34.*

Thesis XIII.

Major & non ignobilis est controversia, num in causis matrimonialibus locus sit delationi juramenti? Vulgatissima sententia statuit, quod quidem delatio valeat pro matrimonio, e. g. si tu juraveris, me tibi promississe matrimonium, ego te in uxorem ducam, non vero contra matrimonium, si scilicet sponsalia neganti juramentum deferatur: Rationem ponunt in eo, quod transactio contra matrimonium non valeat, *C. F. X. de transact.* juramentum autem vim transactionis habeat. *L. 2. ff. de jurejur.* Verum cum magna sit disparitas inter sponsalia & matrimonium; Nam hic conjuges unitatem carnis contraxerunt, ex quo vinculum indissolubile nascitur, quod transactione contraria tolli nequit; Tale autem vinculum in sponsalibus non subest, sed potius omne negotium in mera partium conventionione consistit, & sic dissolutionem non respuit, *Cap. 2. §. 12. X. de sponsal.* & quantum est discrimen inter pactum de vendendo & venditionem ipsam, tantum quoque est inter matrimonium, & sponsalia, utpote quæ continent promissionem nudam de contrahendo aliquando matrimonio; unde non dubito, etiam neganti promissionem matrimonii contrahendi, deferri posse juramentum, quæ est sententia, Dni. Strykii *Uf.*

Deferri pot. est etiam juram. qui negat sponsalia, secus, qui matrimonium.

Receditur à communi opinione.

Mod. de iurejurando §. 30. ubi infimul Elegans facultatis Jurid. Hallens. Responsum hanc decisionem optimè illustrans sequentem in modum refert, quod postea a facultate Jurid. Rostoch. approbatur dicit: Obwohl Kläger der Beklagtin das Juramentum expresse super negativa deferiret/ daß sie ihm die Ehe nicht versprochen/ und also die delatio revera contra matrimonium ist/ in welchen Fall secundum communem D. D. opinionem, die Eydes delation nicht statt hat / indert niemand erlaubt ist/ sich von der einmahl geschlossenen Ehe-Verbindung durch seinen Eyd loß zu würcken. Weil aber dennoch solche communis sententia zum Grunde setzet/ quod super matrimonio non valeat transactio, und ein grosser Unterscheid/ an transigatur super matrimonio contracto, an super sponsalibus vel matrimonio contrahendo; allermassen jenes eine indissolubilitatem ex jure divino mit sich führet/ diese aber per transactionem wohl dissolviret werden können/ und also supposita facultate transigendi die delatio juramenti auch statt finden muß; Hiernächst die Eydes delation ein in rechten vergönnetes Mittel ist / dessen man sich zum Beweis überall gebrauchen kann / wo nicht die Rechte ein anders deutlich verordnen / welches aber in materia sponsaliorum sich nirgends findet / da doch diese causa favorabilis ist und daher via probandi mehr zu extendiren als zu restringiren / welches geschehen würde/ wenn man aus Mangel der Zeugen den Eyd nicht deferiren könnte / wodurch zugleich Gelegenheit gegeben würde / das eheliche Versprechen promiscuè ins leugnen zu ziehen / wenn dieses vor eine beständige Regul ausgesetzet bleibe/ daß niemanden der Eyd darüber

*Responsum
Facultatis
Jurid. Hal-
lens. pro no-
stra opinione.*

über deferiret werden könne / daß er die Ehe nicht versprochen / zu geschweigen daß hierunter zugleich eine delatio Juramenti pro matrimonio tacite enthalten / indem / wenn Beklagter nicht schweren kann / daß er die Ehe nicht versprochen / er ipso facto das matrimonium zugesaget / und obwohl einige hieselbst die gravitatem causæ matrimonialis entgegen setzen / daß solche der criminali compariret werde / dennoch diese comparatio nicht absoluta , indem auch sonst pro matrimonio kein Eyd deferiret werden könnte / weil ja pro crimine commissio kein juramentum affirmativè zu deferiren erlaubt ist ; Zu geschweigen / daß das juramentum purgatorium sowohl in criminalibus als matrimonialibus contra commissum crimen & promissum matrimonium unstreitig zugelassen wird / und daraus zu gleich folget / daß die delatio juramenti contra matrimonium an und vor sich nicht ungültig seyn könne ; Darbey auch auf das periculum perjurii nicht zu sehen / weil solches sowohl in dem juramento purgatorio als in dem juramento judiciali pro matrimonio delato sich zutragen kann / indem ein leichtsinniges Gemüth eben so leicht pro matrimonio , damit er eine reiche Braut nicht verlehre / meinedig werden / als contra matrimonium schweren würde.

So erscheinet hieraus allenthalben so viel / daß super promisso matrimonio die Eyd's Delation allerdings statt finde / da jedoch dem Beklagten / so er nicht schweren wolte / sein Gewissen mit Beweis zu vertreten / oder auch pro matrimonio zurück zu schieben frey bleibet. *W. R. W.*

Eodem planè modo responderunt] Cti Wittenbergenses
M. Majo, 1712, & ejusmodi juramenti delationem
approbarunt. C 3 Thesis XIX.

*Ubi præste-
tur Juramen-
tum jud.*

Locum Juramenti præstandi, quod attinet per-
sonis egregiis, hoc privilegium indulget Jus Roma-
num, ut Domi jurent missis illis deputatis. *L. 15.
ff. de Jurej. Mev. P. 3. Decis. 421. & seq.* à quâ Juris
dispositione discedit Praxis Saxonica, ubi etiam Co-
mites & Barones in ipso Judicio Juramentum præsta-
re tenentur, & hoc ipsis tantum remissum est, ne in
Confessu totius Judicii jurent, sed in speciali concla-
vi in der Audiens, Stuben. *vid. Ord. Proc. tit. 18. §. 10.*
licet hoc non ita strictè observari, sed ex justâ causâ
etiam domi Juramentum præstari posse fateatur.
Carpz. Proc. tit. 11. art. 3. n. 200. Stryk U. M. de Jurej. §. 28.

Thefis XX.

*Effectus Ju-
ramenti de-
lati est, quod
regulariter
recusari ne-
queat.*

*Traduntur
exceptiones.*

Cœterum effectus Juramenti judicialis delati
non minimus est, cum plerumque exinde totius con-
troversię finis & decisio dependeat, & quidem re-
gularitèr is, cui hoc Juramentum delatum id recu-
sare nequit, nisi justa causâ legibus comprobata id
permittat. *cap. fin. X. de Jurej. qualis est. I. Si defe-
rens hoc Juramentum ad petitionem adversę partis
nolit de calumniâ jurare. L. 34. §. 4. ff. de Jurej. L. 37.
ead. quod etiam in Saxoniâ observatur, etsi enim ibi
Juramentum calumnię generale justis ex causis abro-
gatum sit, speciale tamen, quod aliàs *malitię* vocatur,
usum suum ibidem adhuc habet, potissimum in casu
præsenti, non secus ac Jure Romano, adeò, ut, si ad-
versarius de calumniâ jurare nolit, vel ad hoc citatus
contumacitèr absit, Juramentum delatum principale
pro præstito vel remisso habeatur, *L. 37. ff. de Jurej.
Carpz.**

Carpz. *P. 1. C. 12. Def. 23. § 28.* ad quod tamen calumniae Juramentum non adstringuntur Parentes & Patroni, si liberis aut libertis Juramentum judiciale deferunt. *L. 16. ff. de Jurej. L. 7. §. 3. ff. de obseq. par. L. 13. §. 14. ff. de dam. inf.* Non obstante *L. 34. §. 4. ff. de Jurej.* cum enim utriusque legis nimir. *7. §. 3. ff. de obseq. par.* & hujus obstant. *34. §. 4. de Jurej.* idem auctor sit Ulpianus, & præsumendum non sit eundem à se ipso tam manifestè dissentire voluisse, placuit jam dudum Interpp. Lectionem hujus *L. 34.* non negativè, sed affirmativè amplectendam, *Zœf. ad ff. de Jurej. n. 32.* quem favorem hoc in passu Parentes & Patroni habent, idem & domino feudi, si à vasallo conventus sit, attributus est. *2. f. 33. §. in quibus.* II. Si actor Juramentum detulerit, ac postea revocaverit, nunc verò iterum desperatis aliis probationibus deferre velit. per express. text. in *L. 11. C. de R. C.* III. Si deferens potestatem deferendi non habeat *L. 35. §. 1. ff. de Jurej.* IV. Si factum alienum alicujus conscientia commissum. *L. 11. §. 2. ff. rer. amotar.* V. Si is cui delatum conscientiam suam probationibus defendere vel exonerare velit, wenn er sein Gewissen mit Beweis vertreten will. quod sicuti Jure Saxonico indubitato licet eà tamen conditione, ut intra octiduum ex lapsu decendii, à quo sententia transit in rem judicatam, ad id se offerat, nam aliàs, ubi jurandi facultas lapsu, octidui amissa est, wenn er sich an dem Eyde versäumet/simul amissa est die Gewissens-Vertretung *Const. Elect. Saxon. 14. ibique Carpzov. Def. 14. 17. § 23. Ordin. Process. Jud. Elect. Saxon. tit. 19.* ita etiam de Jure communi re-

ctè

Et hoc defendunt. Zæsius *ad ff. de Jurej. n. 41.* Franzk. *ibid. n. 119.* Lauterb. *Colleg. ibid. §. 67.* Bachov. *ad Tr. V. 1. D. 21. Th. 9. lit. D.* Si enim, *ut ex Cap. 2. X. de probation.* constat, is, qui intentionem suam plenè probavit, Juramento non est onerandus, quomodo is, qui probare paratus est, Juramento onerari poterit? frustra dissentiente *Duverno Hum. ad Tr. V. 1. D. 21. Th. 9. lit. D.* modo tamen reus nondum acceptaverit Juramentum, nam hoc factò ad probationem confutere nequit, sed Jus quæsitum est actori ex acceptatione & consensu, *Carpz. d. C. 14. Def. 15.*

Thesis XXI.

Potest tamen etiam referri.

Ex eo verò quod in thesi præcedenti in regulâ traditum, juramentum judiciale ab eo cui delatum est recusari non posse, vis præcisa illud suscipiendi aut solvendi nequiquam consequitur, cum illud referendi potestatem à lege sibi concessam habeat. *L. 34 §. 6. & 7. L. 38. ff. de jurej.* in tantum, ut referens de calumniâ non jurare *d. l. 34. §. 7.* is verò cui referetur illud omninò præstare, & in Saxoniam insuper de calumniâ jurare cogatur. *Carpz. P. 1. Const. 14. Def. 5.* unde nec sub hoc prætextu, quod intentionem suam aliter probare velit, illud recusare poterit. *Carpz. D. C. 14. Def. 4. Mev. p. 3. Dec. 201. Heig. p. 1. q. 4. n. 37.* Sed quid si reus, cui juramentum fuit delatum, in probationibus ad exonerandam conscientiam susceptis succumbat, eritne audiendus, si actori Jusjurandum referre velit? De Jure Saxonico illud ideò videretur negandum, quia ibi juramentum intra octiduum, quo alias citatio ad jurandum est impetranda, necessariò referri debet, unde

de ibi termino probationis elapso, relationi locum non dari, in aperto est. Carpz. *d. C. 14. Def. 19. & proc. Tit. 11. Art. 5. n. 39.* verum de jure communi affirmativa verior videtur, ille enim qui non acceptat juramentum, sed statim ad ordinariam probationem provocat, non recusat, sed illud in suspenso relinquit, ergo vel illud ipse adhuc præstare (quod Carpz. *D. C. 14. Def. 18. & Stryk. U. M. de Jurej. §. 25.* quoque admittunt) vel etiam referre poterit. Coccej. *in Jur. Contror. de Jurejur. q. 29.*

Thesis XXII.

Cæterum nonnulli existunt casus in quibus Jusjurandum referendi facultas non datur. (1) Si is cui delatum semel acceptaverit Juramentum, ulterius enim tunc relationi locus non est, sed illud præcisè præstandum, quia ab initio in arbitrio partis erat delatum Juramentum suscipere & acceptare, vel referre, quod verò ab initio fuit voluntatis, si acceptetur semel, postea sit necessitatis. *arg. L. 5. C. de O. & A.* (2) Si Juramentum proprium respiciat illius factum cui delatum *L. 11. §. 1. & seqq. junctâ L. 12. & 13. ff. de act. rer. amot. ex quo etiam intelligi potest. Cap. fin. X. de Jurejur.* ubi dicit pontifex, quod non liceat convento famosa actione referre hujusmodi Jusjurandum. Ideo quia famosa actio non datur, nisi de facto rei proprio. Item (3) referri nequit Jusjurandum quod respicit factum tertii, cujus adversarius majorem habet notitiam quam deferens. *Franzk ad ff. de Jurejur. n. 112. Mev. p. 1. D. 161.* (4) Excipiunt communiter DD. casum, si quis affirmanti matrimonium aut sponsalia,

Exceptiones,
ubi relatio
Juramenti
non habet
locum: (1)

Exceptio (2)

Exceptio (3)

Exceptio (4)

non admittitur.

falia, deferat Juramentum, tunc enim id tanquam contra matrimonium referri non posse, sed cujus valoris sit hæc exceptio, ex dictis superius ad Thesin 18. satis jam constat. Quid Jure Saxonico circa relationis materiam dicendum de eo vid. Carpz. p. 1. Const. 14. Def. 10. & 11. Stryk. U. M. de Jurejur. §. 24.

Thesis XXIII.

Cessante jura recusatione aut relatione, Juramentum suscipi debet.

Quod si denique Juramentum judiciale nec ex justa quadam causa recusari nec referri possit, illud necessario suscipi ac præstari debet, nisi ex parte deferentis remissio intervenerit, vel ut loquitur JCrus in L. 41. ff. de Jurejur. gratia Jurisjurandi fiat, quæ facit, ut Juramentum pro præstito habeatur. L. 5. §. fin. L. 6. ff. cod. Cæteroquin si injustè quis illud non susceperit ac præstiterit, recusans pro confessio & convictio habetur, adeoque si reus est, commendatur, si actor, reus absolvitur. L. 34. §. 6. & fin. L. 38. ff. de Jurejur. quanquam autem jure civili nullus sit juramenti præstationi terminus præfinitus, sed is sit à judice præfigendus, in Saxonia tamen is per expressas sanctiones determinatus est, hinc ibi duo, Juramentum suscepturus ac præstiturus observare debet, nam primò intra octo dies, à tempore lapsi decendii, quo sententia vires rei judicatæ consecuta, computandos, ad præstationem juramenti se se offerre, citationemque impetrare, deinde intra terminum hoc est sex septimanas, & tres dies Juramentum præstare debet. Carpzov. P. 1. C. 12. Def. 5. & 6. tam accuratè autem hoc octiduum ex tempore quo sententia in rem judicatam transit, computandum, in

Intra quod tempus suscipi debeat.

in foro Saxonico observare oportet, ut anticipatio octidui, si nimirum quis ad Juramentum se offerre velit, antequam decendum ex quo sententia vires rei judicatæ accepit, elapsum fuerit, faciat Juramentum pro deserto haberi, *Ord. proc. jud. Elect. Saxon. Tit. 18. §. wann nun also Carpz. D. Con. 22. def. 11.* si tamen contra sententiam præstationem Juramenti injungentem leuteratio vel appellatio opposita fuerit, eâ rejectâ vel remissâ demum illud octiduum post decendum currere incipit. *Carpz. d. C. 12. def. 9. § 10.*

Thesis XXIV.

Illud in foro non minus ac inter scholasticos, ^{Juramentum} an Juramentum semel delatum aut relatum ^{delatum re-} revocari possit, sæpe controversitur, unde considerationis ^{vocari potest} non inutilis erit, an & quousque ejusmodi revocatio ^{sub distin-} permessa, paucis inquirere, in quâ quæstione præ- ^{ctione ta-} terminis aliorum responsionibus omninò distinguere ^{men.} oportet, an res integra sit, an non? *illa* casu revocari potest, non *hoc*: res autem integra esse dicitur, quando actor reo Juramentum detulit, & hic illud locum non habere contendit, quo casu actor, antequam sententia desuper feratur, illud revocare potest, per manifestum textum in *L. 11. C. d. R. Cr.* ubi habentur hæc formalia: *Si quis autem sacramentum intulerit, & hoc revocare maluerit, licere quidem ei hoc facere, & alias probationes, si voluerit, præstare, ita tamen ut hujusmodi licentiâ usque ad litis (quæ scilicet super delatione Juramenti, & an illa locum habeat, inter pates orta est) tantummodo terminum ei præstetur: post definitivam autem sententiam §c. (1.)* Quan-

Ratio distinctionis.

do adversarius nondum acceptavit Juramentum, neque ratione præstationis se declaraverit. Ratio est, quod neutro casu Jus quæsitum sit alteri, negotiumque imperfectum sit, & cum Juramenti delatio species sit transactionis, non potest effectum habere, nisi uterque consentiat. Ex quo rectè inferitur, si reus vel acceptavit, vel retulit Juramentum delatum, vel per sententiam id ei injunctum, adeoque res non amplius integra sit, tunc enim consensere & quasi transgère partes, ut lis mediante juramento delato & acceptato perimatur, quo ipso acceptanti deferentis voluntate Jus est quæsitum, quod ejus penitentiâ illi auferri nequit. Eodem planè modo se habet quoad reum, & juramentum ab ipso relatum; Nam & is relatum, antequam actor relationem acceptet, revocare poterit, quia & ei, cui refertur, Jus nondum quæsitum, nihilque ante ejus acceptationem adhuc actum videtur, negotiumque, quod mutuo consensu consistere debet, est imperfectum; pro qua sententiâ etiam facit *d. L. 11. C. de R. Cr.* ubi in genere omnis is, qui Juramentum intulit, usque ad litis (qua scilicet super delatione disceptatur) terminum revocare potest. At secus est, si actor semel acceptavit relationem, nam tunc quasi contraxere partes, quod actor præstito juramento vincere debeat, proinde Jus quæsitum ex consensu reus revocatione suâ auferre non potest. *Setser. de Jurament. L. 4. C. 7. n. 28. Umm. ad process. 14. n. 65. Struv. S. J. C. Exercit. 17. ib. 38. consentit Carpz. Part. 1. Const. 12. Def. 3. & 4. ubi hoc etiam in Saxoniam ita procedere addit, ut ante*
 Rei

Rei acceptationem, vel relationem actor Juramentum reo delatum etiam post præstitam guarandam & litem contestatam revocare possit. Quam mirè autem aliàs DD. hac in quæstione variènt. *vid. apud Mart. tit. 18. §. 2. n. 25. & seq.* sed cum nostra opinio partim expressis textibus, partim verà juris ratione subnixata sit, meritò ei inharendum. Conf. Coccej. *in Jure Controvers. de jure jur. q. 26. & 30.* Thesis XXV.

Nec hoc satis expeditum videtur inter Juris Interpp. An, si is, cui juramentum delatum, mortuus, hoc habeatur pro præstito? Ubi iterum distinguendum; si enim defunctus delatum suscepit, & se præstiturum declaravit, nec in morâ fuit præstandi, tunc habetur pro præstito, etsi præmoriatur: fecisse enim videtur, per quem non stat, quo minus faciat. *Juramentum mortuo eo cui delatum, habetur pro præstito, sub distinctione tamen.*
L. 39. ff. de R. J. quæ sententia usu fori est recepta, unde celebris enata practicorum regula, mortem esse loco juramenti. Mev. P. 4. Dec. 262. & P. 5. Dec. 46. Gail. Lib. 2. Observ. 43. Stryk. Us. mod. de jurej. §. 42. Aliud autem est, si defunctus vel non declaravit animum, vel in mora fuit præstandi, tunc enim cessante regulâ *d. L. 39.* juramentum pro præstito nequiquam haberi potest; Unde hoc in casu rectè sentiunt DD. aliàs dissentientes, inter quos Lauterb. *in Colleg. de jurej. §. 70. ibique allegati.* Jure tamen Saxonico singulariter constitutum est, ut priori casu hæredes jurent de credulitate. *P. 1. C. 24. ibique Carpzov.*

Thesis XXVI.

Si demum Jusjurandum præstitum vel remissum aut etiam injustè recusatum fuerit, ce-

dit in legitimam ac plenam probationem, *L. 11. §. 3. ff. de jurejur.* unde conveniens sententia vel absolutoria vel condemnatoria, prout negotii qualitas exiger, insequitur. *L. 34. §. ult. ff. cod.* Tantam autem vim habet ejusmodi sententia, ut ab ea non detur appellatio. *L. 12. §. 1. C. de R. Cr.* Et causa jurejurando decisa ex novis probationibus non retractetur, sive actor in eodem, sive in alio judicio novâ actione instituta contrarium & jurantem pejerasse probare velit, atque id in tantum procedit, ut nec ad illud ex instrumentis de novo repertis probandum admittatur, cujus ratio manifesta in eo consistit, quod imputare sibi debeat, qui adversarium in causa sua judicem constituerit, & cum Juramentum vim transactionis contineat *L. 2. ff. de jurejur.* eo præstito nihil aliud quærat, quam an Juramentum sit, remissa quæstione an debeatur. *L. 5. §. 2. ff. cod.* Casus exceptus & specialis est, in *L. fin. Cod. de R. Cr.* quando nimirum nondum cognitis tabulis testamenti legatarius juravit sibi legarum relictum vel fideicommissum, & postea prolato testamento constat de veritate & perjurium detegatur, tunc enim ibi Justinianus decidit, tale juramentum rescindi & retractari, quod ita specialiter decisum favore ultimarum voluntatum, eo quod captiosum & improbum videatur Juramentum non visis tabulis præstitum. *Zes. ad ff. de jurejur. n. 51.* objiciunt hic quidem nonnulli dissentientes hoc modo, si Juramentum ob novas probationes nequidem possit rescindi, perjurum ex suo delicto lucrum sentire contra *L. 1. pr. ff. de dolo.* Verum responderet non tam

tam ex perjurio, quam conventionē secundum quam juratum, eum sentire commodum, & delator non potest dicere se esse deceptum, quia juxta regulam juris non fraudantur, qui sciunt & consentiunt L. 203. ff. de reg. Jur. Nec obstat L. 31. ff. de jurejur. nam hæc loquitur de Juramento necessario, quod detecto postea perjurio potest retractari. Ratio differentia est, quod hoc non deferatur ex conventionē, ut voluntarium, nec à parte litigante, sed à judice etiam parte invita, adeoque ipsi non debet nocere, si perjurium probare possit. Plura objicit & resolvit Hunn. ad Tr. de jurejur. q. 28. Zœf. ad ff. d. t. n. 49. & seq. Eaque est communis sentia. Carpzov. P. 1. C. 11. def. 1. & seq. Atque hæc sunt, quæ pro quali quali Inauguralis Dissertationis themate in præsentī proponere volui, plura alia de hac materia differenda superfluisent, sed merito hic pedem figo, quia integrum tractatum conscribere nec temporis angustia nec instituti ratio permittunt.

T A N T U M!

DEO TRIUNI LAUDES IMMORTALES.

P A R-

P A R E R G A:

- I. **A** Juramento, metu & vi injusta extorto, absol-
vere potest superior.
- II. Is qui juravit, quod testamentum in alicujus
favorem factum mutare nolit, non obstante Jura-
mento validè mutare potest, non tamen licitè si
sine causa id faciat.
- III. Etiam jurata sponsalia dissolvi possunt, si pars, in
cujus gratiam juratum est, Juramentum remittat.
- IV. Qui virgini invitæ rapit osculum, injuriarum te-
netur. *arg. L. 15. §. 21. ff. de injuriis.*
- V. Transactio bonâ fide inita non rescinditur propter
enormem læsionem *ex L. 2. Cod. de resc. vend.* quod
tamen aliter est in Saxonia per *Const. Elect. 34. p. 2.*
- VI. Qui virgini fide promisit matrimonium, ut usum
corporis haberet, tenetur eam ducere vi justitiæ,
nisi ex circumstantiis puella jocosam promissio-
nem colligere potuerit.
- VII. Conventio inter duos celebrata sub clausula:
Weyn Worte der ewigen Wahrheit. eodem modo ob-
ligat conscientiam ut formale juramentum, in ca-
sibus, ubi pro forma actus juramentum solennè
non requiritur, indè sine impietatis nota ejusmo-
di conventio violari nequit. *Carpz. P. 2. C. 16.*
Def. 6. n. 10. & seqq.
- VIII. Qui vitulos pascendos conduxit, tanquam ar-
tifex conduxisse, & de imperitiâ, consequenter
omni culpa teneri dicitur *in L. 9. §. 5. ff. locati.*
- IX. Fur rupto laqueo decidens ex patibulo, iterum
suspendi debet.

Erfturt, Diss., 1718

ULB Halle 3
004 324 196

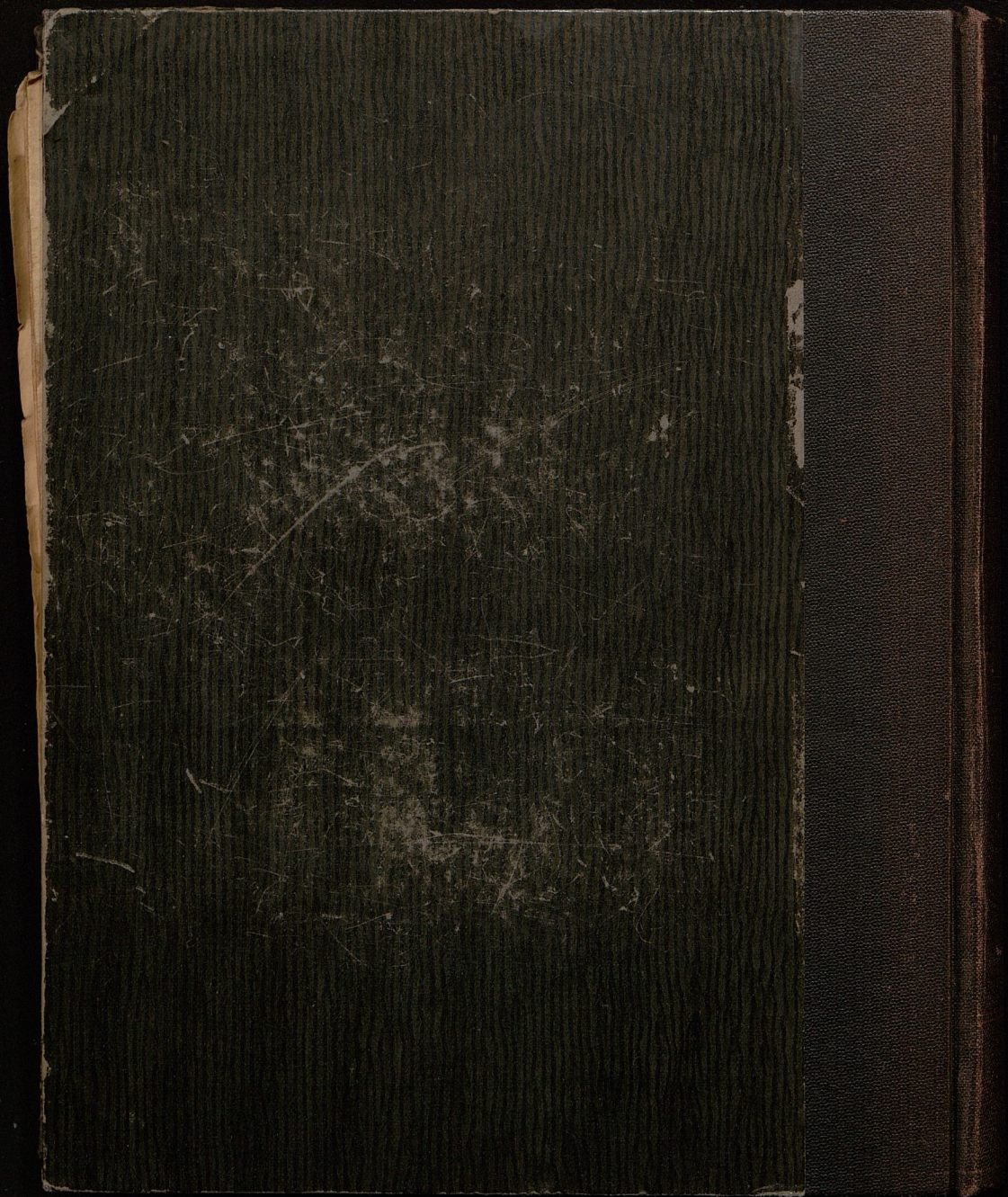

A

v. 18

St.

1718, 9
S. D. G. 12
19

DISSERTATIO INAUGURALIS JURIDICA;
DE
JURE JURANDO
LITIS DECISORIO
JUDICIALI,
QVAM
DIVINA AUXILIANTE GRATIA,
ET
AMPLISSIMÆ FACULTATIS JURIDICÆ,
IN ILLUSTRĪ AC PERANTIQUA ACADEMIA ELE-
CTORALI GERANA AUTORITATE ET CONSENSU,
SUB PRÆSIDIO
VIRI PRÆNOBILISSIMI ET CONSULTISSIMI
DN. JOHANNIS HENRICI
MEIERI,

JCTI,
ET ELECTORAT. HUIJATIS REGIM. CONSILIARII, JUDICII PROVINCIAL.
ASSESSORIS PRIMARII, PROFESSOR. PUBL. DECRETALIUM, NEC NON
FACULT. JURID. SENIORIS ET r. t. DECANI,
DOMINI PROMOTORIS OMNI OBSERVANTIA DEVENERANDI,
PRO LICENTIA
SUMMOS IN UTROQUE JURE
HONORES ET PRIVILEGIA DOCTORALIA
RITE CONSEQUENDI,
CHRISTOPH FRIEDRICH CHEMNITIUS,
LÜBNIZENS. SAXO,
ET JUR. PRACT. BELZIGIENSIS,
PUBLICÆ AC SOLENNI ERUDITORUM DISCEPTATIONI,
In Auditorio Sctorum Majori exponet,
AD DIEM XXV. FEBRUAR. ANNO MDCC XVIII.
HORIS CONSVETIS.

ERFORDIÆ, Typis JOH. HENRICI GROSCHII, Acad. Typogr.